

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 4. Vesperarum ex novo testamento praerogativae. Vesper mundi finem significat. Oratio ad Dominum, ut nobiscum manere dignetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Egrediens de mundo, testamentum pacis fidelibus suis reliquit, dicens Apostolis, & in Apostolis nobis: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis p.* Illis etiam in mundum prædicatoribus præcepit q: *In quancumque domum intraveritis, prius dicite; Pax huic domui: quod si ibi fuerit filius pacis, requiescet super eum pax vestra.* Qui ergo sunt filii pacis, hi per gratiam pacis habitant in unum. O beata pax, ô jucunda tranquillitas! Tu perfectio sanctitatis es, tu iustitiæ regula, tu magistra doctrinæ, tu morum custodia, tu puræ mentis indicium, ac omnium desideriorum amplissima plenitudo. Custodienda igitur præ omnibus virtutibus pax est, ait Petrus Chrysologus r, quoniam Deus semper in pace est.

p Joann. 14: 27. q Luc. 10: 5. r Chrysol. serm. 53.

METRUM XXII.

O Sincera parens beatitatis,
Cœli delitium, Dei que proles,
Pax terræ columen, decusque morum.
Pax cunctis potior ducum triumphis,
Quos mundi colis abditos recessus e;
Hic te sollicito requirit æstu,
Urbanos fugiens procul tumultus.
Hic inter scopulos, vagosque fluctus,
Spumantis pelagi latere credit.
Hic deserta petit loca, & per antra
Te quaerens varias peragrat oras,
Qua lucens oritur, ceditque Titan.
Hic ut te celer assequatur, aurum
Congestum colit, atque dignitatum
Regalem sibi præparat decorem.
Hic demens iuga scandit, & remotos
Perfruat agros: tamen supernæ
Hi pacis nequeunt bonis potiri.
Cur sic ergo tuum benigna Numen
Cælans implacidum relinquit Orbem?
Pacem sic ego sciscitabar: illa
Respondit: Proprio imperare cordi
Si nosti, tibi cognitumque Numen,
Possessumque meum est: sinu receptam
Sic me perpetuo coles amore.

S. IV.

Vesperarum ex novo Testamento prærogative.
Vesper mundi finem significat. Oratio ad
Dominum, ut nobiscum manere dignetur.

i. Sed jam ad novum testamentum accedo, scujus veritas, & gratia *vergente mundi* vespere admiranda Divini Verbi incarnatione facta est. Vesper mundi erat, cum Christus venit, quia totus erat mundus in tenebris. Vesper erat, temporis scilicet plenitudo, & finis dierum, mundi senectus, & ultima ætas, ut Prophetæ futurorum præscii prænuñciaverunt. Vesper erat omnibus, quos immanium delictorum squalor, quos diræ mortis tenebrosus horror urgebat. Porro per vesperam ultimam mundi peruentis ætatem intelligi, qua *Verbum caro factum est*, testes sunt, ut alios prætermittam, Origenes s, & Augustinus t. Nos sumus in quos devenuat fines seculorum. Nos senescentis ævi postrema proles veteris abolitionem legis, novæ vidimus promulgationem. Vitiis a gmina ab incarnato verbo expulsa, virtutes vidimus revocatas. Nobis æternæ beatitudinis ostium reclusurus æternus Dei Filius augusto Virginis thalamo inclusus est. Factus est mortalis Deus, ut nos faceret immortales. Verbum enim in Christo passim fuisse dicitur non simpliciter, sed ut loquitur Rusticus Cardinalis u, propter unionem propriificans ea quæ sunt passibilis naturæ per suificationem dispensativam: quod nos dicimus per Idiomatum communicationem. Quis non tantæ dignationis excessum dignis excipiat laudibus, digno colat affectu, digna gratiarum actione prosequatur? Vesper rursus erat cum transiturus de hoc mundo ad Patrem instructa legali cœna agnum comedit cum lactucis agrestibus ipse Agnus occisus ab origine mundi acerbissimæ suæ passionis amaritudinem præfigurans. Post hæc surgens à cœna immundos discipulorum pedes lavit, & terfit: tum regressus ad mensam vivifica instituit preciosissimi sui corporis, & sanguinis Sacramenta. O cœnam admirandam, o gratiam super excellentem! Idem Dominus conviva est, & convivium; cibans, & cibus; offerens, & oblatio; victima sacerdotii sui, & suæ victimæ sacerdos: Manducat homo panem Angelorum; qui jumentis insipientibus comparatus, fœnum ut bos comedere dignus erat. Cibum percipit vitæ, qui de cœlo descendit, cibum omnis suavitatis, sanctorum delicias, ferculum immortalitatis. Vinum bibit supercœleste, vinum germinans virgines, & aridas sitibundæ animæ fauces pota salente in vitam æternam refocillat. In loco pascuæ, in loco

Ccccc 2 uberi

s Orig. hom. 7. in Exod. t Augustinus ser. 74. de temp.
u Rusticus lib. contra Acopulos.

uberi collocatus flumina mellis, fontes lactis, liquorem balsami fugit, torrente voluptatis potatur, & ab uberrimis cœlestis ambrosiæ inundationibus inebriatur. O cœleste convivium, ô suavissimam refectioem, ô amoris excessum! Hac ratione unus spiritus efficitur Sponsa cum Sponso, Ecclesia cum Christo, anima cum Deo. Hac inquam ratione devotus animus deliciatur, totus spiritualis evadit, omnem concupiscentiæ nebulam evaporat, tantique amoris incendio succensus hominem comburit in homine, & in abscondito faciei Domini gloriatur. Tantam verò mysteriorum profunditatem vespertino tempore in vesperæ suæ passionis operatus est Dominus, ut nos etiã in vespertinæ synaxis celebratione memoriam abundantiæ suavitatis ejus eruçtemus. Propterea, ait Origenes x, in mundi vesperâ passus est Dominus, ut tu semper manduces de carnibus Verbi, quia semper in vesperâ es, usquequo veniat manè. Et si in hac vesperâ sollicitus fueris, & in fletu, ac jeuniis, atque omni labore justitiæ vitam duxeris, poteris & tu dicere: *Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.* Lætaberis enim manè, id est in seculo futuro, si in hoc seculo fructum justitiæ in fletu, & labore collegeris.

2. Est hæc materia, quæ ducere diem possit, si cuncta horæ hujus mysteria recensere voluero. Vesper enim erat, cùm è cruce depositus, & afflictissimæ matris sinu exceptus dolorem ipsius innovavit, cùm Angeli paciis ad obsequium Reginæ circumstantes amarè flebant. Vesper erat, cùm post triumphalem resurrectionem duobus discipulis euntibus in castellum Emaus in habitu peregrini facundum se comitem adjunxit, ut corda propè desperantia mutua confabulatione ad spei constantiam revocaret. Sentiebant illi in scripturarum explicatione erumpentem ignem, qui per ossa diffusus totas animæ medullas ardentibus scintillis depascebat. Rursum per Vesperam finis mundi intelligitur, sicut dicit Chrysologus y, Vesper est cùm finitur dies seculi, mundus à luce temporum cùm declinat. Hæc est vesperâ, qua reddet Dominus unicuique juxta opera sua: in cuius rei typum duo Angeli impias civitates naturæ jura violantes devastante flamma consumpturi venerunt ad eas vesperæ, ut ipsa hora visitationis (quod Abbas Tuiçienfis z notavit) tristissimæ peccatorum causæ conveniret. Hæc est vesperâ, qua durissima Hebræorum corda convertentur ad

x Origen. hom. 10. in Gen. y Chrysol. serm. 18. z Rusp. Abb. lib. 6. in Gen. cap. 6.

Dominum, & qui cœlestis doctrinæ pabulum tanquam cibum levissimum nauseabant, Divini verbi famem patientur ut canes. Tunc multi fideles adorabunt bestiam, & dulcissimum Christi nomen saxo duriores abnegabunt, sicut scriptum est, a *Lupus ad vesperam vastavit eos*: & manè florebant, vesperi decident, indurabuntur, & arefcunt. Hæc est vesperâ, de qua scriptum est, b *Ad vesperam demorabitur fletus*, hoc est de peccatoribus: nam de justis Sophonias Propheta dicit, *Ad vesperam requiescent* c. Est quoque vesperâ finis vitæ, ut sanctus Abbas Rievallensis d testatur, atque ejus item symbolicè exprimit casum, qui post opera lucis opera inchoat tenebrarum, cuius sunt novissima pejora prioribus. Has tenebras, hunc occasum avertat à nobis Dominus, qui si nobiscum fuerit, etiã vesperæ tenebris carebimus, & *nox sicut dies illuminabitur*.

3. Dicamus igitur cum discipulis illis, quorum cor ardens erat in via: *Mane nobiscum Domine, mane nobiscum, quoniam ad vesperam scit.* Jam vesperâ mater noctis tenebrarum parturit, jam nos tristitia confundit, desperatio submergit, intraverunt aquæ usque ad animam, & non est substantia: jam mentes nostras horrenda concutit tempestas, jam frigus iniquitatis nos opprimit, glacies immunditiæ supercrescit, jam sauciata conscientia terribilem iudicii sententiam pertimescit. Mane nobiscum, clementissime Domine, quoniam sine te nihil possumus, nihil sumus. Tu solatium nostrum, tu refugium, & virtus, tu es turris fortitudinis à facie inimici. Omnes occupat nox perfidiæ, deficit lux veritatis, prævalent scelera, refrigescit charitas; ad te autem sunt oculi nostri, ne pereamus. Mane nobiscum, ne tenebræ nos comprehendant, & non extinguatur in nocte lucerna lucens, & ardens, quæ lucet nobis in loco isto caliginoso. Instat finis vitæ, diei vesperâ, eripe nos de potestate tenebrarum, & ne declines in ira à servis tuis, quia si nobiscum fueris, in medio umbræ mortis non timebimus mala, sed gratiæ tuæ fulgoribus coruscantes vitæ splendoribus illustrabimur in ipsa regione morientium. Bonum est tecum esse, Jesu dulcissime, mane nobiscum, & ne recedas à nobis: ostende nobis faciem tuam, & salvi erimus. Ecce longiores factæ sunt umbræ vesperi, imminet nox obscurissima, in qua nemo potest operari, mane nobiscum, & claude ostium à foris, donec pertranscant tenebræ, & iterum lux oriatur, & nobis ostium

a Jerem. 5:6. b Psalm. 29. c Sophon. 2:7. d Elredus ser. de adventu Domini.

ostium aperias, ostium fidei, & amoris; ostium contra ostium, quod in montis ædificio Ezechieli Prophetæ monstratum est. Tu quidem habitas in excelsis, & ascendis super Cherubim, & volas super pennas ventorum, & non valent servi tui invenire locum tuum, nisi tu descendens non graveris venire ad nos; vel certe pertrahas ad te quærentes te, sicut pollicitus es dicens; *Omnia traham ad meipsum*; & ecce vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Memento igitur verbi tui, in quo nobis spem dedisti, & mane nobiscum in vespera vitæ hujus, ut adveniente horribili mortis nocte educas nos de carcere isto ad confutendum nomini tuo, tecumque perducas in admirabilem domum tuam, in qua nullæ sunt tenebræ, nulla mastritia, sed lux perpetua, verum gaudium, & exultatio sempiterna. Ibi narrabimus quæ gesta sunt in via, quomodo cognovimus te in fractione panis. Ibi lætabor in te, & cantabimus laudes tuas sine intermissione. Ibi sedebimus tecum in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciæ, in requie opulenta.

S. V.

Quid sit Vesper, & quæ ejus etymologia. Quæ hora vespertinum officium persolveri debeat. Notantur quedam de Lucernario, & hora lucernari. Mores nostros ab antiquis multum distare.

1. **I**psum nomen Vesperarum à Græcis duxit originem: nam ut testantur Macrobius e, & Isidorus f ab Hespero stella occidentali Vesper dicitur. Hæc una errantium est, de qua Plinius g, Infra solem, ait, ambit ingens sidus appellatum Veneris, alterno meatu vagum, ipsisque cognominibus æmulum Solis, & Lunæ: præveniens quippè, & ante matutinum exoriens Luciferi nomen accipit, ut Sol alter diem maturans: contra ab occasu refulgens nominatur vesper, ut prorogans lucem, vicemque lunæ redens. Notat Suidas verbo *Εσπερος* ὁ καὶ λυσιος, primò Parmenidem deprehendisse eundem esse vesperum, & Luciferum, quod alii Pythagoræ tribuunt. De qua re sic canit Georgius Pisides h in Cosmurgia.

*Quis unum, & idem sidus acri lumine
Modo Phosphorum modo Vesperum si perspicit,
Hoc nesciat binorum opificem cur suum
Lucis Prophetam, noctis esse nuntium?*

c. *Macrob. 1. sat. cap. 3.* f. *Isidor. 5. orig. cap. 31.*
g. *Plin. l. 2. cap. 8.* h. *Pisid. v. 349.*

Laudant Vesperum Callimachus i in hymnis, Quintus Calaber k in Paralipomenis, & Moschus l in Idylliis. A Musæo *Βάρυρος* ἀστὴρ stella umbrosa, ab Appollonio m in Argonauticis *ὀσλίον ἀστὴρ* caulorum stella nuncupatur. A Calurnio n Noctifer vocatur his versibus,

*Sed jam seræ dies cadit, & jam sole fugato
Rigidus æstivas impellit Noctifer umbras.*

Itemque à Catullo o in carmine nuptiali, ait enim, *Nimiram Eos ostendit Noctifer ignes.*

Scholiasies Euripidis Vesperum dictum arbitratur, quod omnia ferat quæcunque disperfit Aurora. Consentit huic etymologiæ Sappho p Poëtria apud Demetrium Phalereum his verbis; *Ἐσπερος πάντων φέρει: φέρει δὲ νότον, φέρει δὲ ἀνατολὴν, φέρει δὲ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, φέρει δὲ τὸν οὐρανόν, φέρει δὲ τὸν γαῖαν, φέρει δὲ τὸν ἕρως, φέρει δὲ τὸν πόλεμον, φέρει δὲ τὸν θάνατον, φέρει δὲ τὸν οὐρανόν, φέρει δὲ τὸν γαῖαν, φέρει δὲ τὸν ἕρως, φέρει δὲ τὸν πόλεμον, φέρει δὲ τὸν θάνατον.* Vesper omnia fers, fers vinum, fers capram, fers matrem filiam. Hoc idem sidus multi Venerem appellant apud Jul. Hyginum q, quibus apud Plotinum r. adstipulantur Platonici: Plautus s Vesperuginem vocat. Docet autem D. Hieron. t. Judæos, qui usque ad vesperam jejunium protrahabant, tunc solammodo ad sumendum cibum accessisse, cum primum hæc stella appareret.

2. Quod verò spectat ad legitimum tempus hujus officii solemniter celebrandi variant antiqui Patres. Sunt qui autem ipso noctis initio persolvendum, ideoque inter noctis officia Vesperas computant, cui opinioni favet Baronius u tomo primo Annalium. Alii verò extrema diei parte ante solis occubitum vespertinam synaxim agendam præcipiunt, quam propterea volunt ad diurnæ servitutis pensum pertinere. Stat priori parte Isidorus x, cujus sententiam repetit, & calculo suo approbat Rabanus Maurus y. Stat etiam auctoritas hymni, quem Mediolanensis Ecclesia, & Ordo Cisterciensis quotidie canunt ad Vesperas, his præsertim versibus:

*Grates peracto jam die, | Voti reos ut adjuves,
E noctis exortu preces, | Hymnium canentes solvimus.*

Stat denique copiosa phalanx eorum Patrum, qui vespertinum officium lucernarium, vel horam lucernarem appellant, quod tunc lucernæ ingruentibus tenebris accenderentur. S. Clemens Romanus z cohortem ducit. Is in Apostolicis Constitutionibus vespertinam obsecrationem,

Cccc 3 & gra-

i. *Callimach. hymn. in Deliam. v. 302. k Calab. lib. 5. v. 131. l Mosch. Idyll. 7. m Appollon. l. 4. n Calurn. in fine Eccl. 5. o Catullus. p Sappho apud Demetr. lib. de elocutione. q Jul. Hygin. circa fin. l. Astron. r Plotin. l. de amore enn. 3. l. 5. c. 8. s Plaut. in Amphitr. t Hier. l. 21. adv. Jovinian. u Bar. 10. 1. au. 51. x Isidor. de Eccl. off. l. 1. c. 20. y Raban. l. 2. de instit. cleric. c. 7. z Clemens Rom. l. 2. c. 34. & seqq.*